

UNITÁRIUS ÉRTESÍTŐ

Az Unitárius Egyház — Budapesti Unitárius Egyházközség — Unitárius Misszióház hivatalos havi tudósítója.

Felelős szerkesztő: Dr. Iván László

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Koháry-u. 4. Telefon: Aut. 17-4-24. Előfizetési ára egész évre 4- P, amely beküldhető a budapesti unitárius egyházközség 30.400 sz. postacsekk számlájára

A SZENTLŐRINCI HARMONIUM.

Pestszentlőrinc a fővárosnak egyik rohamosan fejlődő elővárosa, ahol sok kis jövedelmű ember, állami és fővárosi tisztviselő, altiszt és talán még több egyszerű munkásember talál ott-hont, az élet zivatarai elől menedéket. A mi elárvult magyar sorsunkban, az üldözésnek, hányattatásnak keserves napjaiban sok erdélyi unitárius menekült keresett itt új hazát s áthozva szívében atyái Istenét, már korán megkezdte tiszteletét s az első volt a pestkörnyéki városok közül, ahol rendszeres Istentisztelet tartás kezdődött. A gyülekezet helye az állami telep kultúrháza volt, ahol egy szivességből átengedett harmónium kísérete mellett tartotta az egyszerű, de lélekemelő Istentiszteletet a szentlőrinczi hívek beszolgáló papja.

Egy évvel ezelőtt azonban a harmóniumot a tulajdonosai máshová rendelték s ettől az időtől fogva nagy csorbát szenvedett a hívek szép éneklése. Jó darabig instanciáztak, kopogtattak segítségért, hogy harmóniumot tudjanak venni, de mikor látták, hogy Isten után csak önmagukban bízhatnak, elhatározták, hogy szegényes életüket még szegényebbé teszik; hogy annál gazdagabbak lehessenek lelkiükben s megadóztatva önmagukat csináltattak egy szép harmóniumot s okt. 29-én ékes szép éneklésben dicsérték az Urat, szeretettel és büszkeséggel nézve az új hangszert, mely Istenország építésének egyik legnemesebb eszköze.

Ez a harmóniumavatás úgy világít bele a mi mai felhős egyházi életünkbe, mint hajnalhasadás a sötét éjszakába. Ekesen szóló bizonyíték ez amellelt, hogy lemondással semmit el

nem érhetünk, de kitartó, hősiességel, a hívekkel való állandó foglalkozással, az oda adó sőt önfeláldozó gondoskodással minden szívet: még a leghidegebbet, a legközönségesebbet is megnyíthatjuk, amint ez oly szépen sikerült a szentlőrinczi fáradhatatlan papnak és gondnoknak. De más igazságról is szól a szentlőrinczi harmónium szép zengő hangja. Azt harsogja azoknak a fülébe, akik jó fizetésük és biztos megélhetésük ellenére is vagy semmivel, vagy csak néhány pengő adóval járulnak hozzá az egyházi élet fenntartásához, hogy az ilyen egyháztagnak nagyon de nagyon gyenge unitáriusok s Istennek igazi, kedves gyermekei azok, akik szájuktól vonták meg a falatot, hogy az Ő nagy nevét méltón tisztelhessek.

Oh ha ez a szellem ebben a mai keserves magunkramaradottságunkban erőre kapna, ha ez a lélek töltené be e kis egyháznak hatezerkét-száz hívét, akkor nekünk nem kellene aggódunk a jövőnk miatt. Az ujjaszületésnek nagy gondolata, a feltörekvő hitnek, az egetvívó Istenszertetnek hatalmas érzelmé mint valami szélvihar, mint valami roppant tűz emésztené meg a kételkedőket, a hitetleneket. Sötét éjszakánkban, nagy megpróbáltatásainkban halljuk-halljuk a szentlőrinczi harmónium szavát, amint folyton erősödve mint valami orgona zúg bele csontjainkba, agyunkba és szívünkbe: Te unitárius testvérem ha nem állsz be hozzám sípnek vagy bilentyűnek, elveszel, elpusztulsz mindenkitől elhagyatva. De ha csak egy hangom is visszhangra talál lelkedben, élsz, újra élsz, felemelkedsz és megszentelődsz, mert ez az Isten akarata teveled. Hallod-e barátom, én édes unitárius testvérem, a szentlőrinczi harmónium hatalmasan zengő szózatát?

HŐSÖK, EMBEREK.

HITÜNK HŐSEI.

Ünnepi záróbeszéd a budapesti Vigadóban tartott reformáció emlékülnepen.

A reformáció ünnepi évfordulóján, az imént az egyházfők és kitünőségek magasan szárnyaló, bölcs igéi elhangzottak s mi újból átérezzük e napnak az egész emberiségre vonatkozó történelmi súlyát, horderejét, jelentőségét és lényegét, mert a reformáció történelmi távlatban vizsgálva, az egész világon nemcsak az egyházi, kulturális, hanem a politikai életben is *újítást, megújhódást*, a kor szellemének egészséges átalakítását és céltudatos kiépítését jelentette.

A mai evolúciós, nagy időkben éppen úgy, mint a történelem legsivárabb korszakában, az egyház lélekidomító ereje s ezáltal az egyén, társadalom, nemzet lelkületére, az államok kultúrájára, politikai alkotmányára való átformáló hatása elvitathatatlan.

Az egyháznak hatalmas összekötő ereje: a *hit*, amely Dávid Ferenc szerint: — „Istennek ajándéka” — s amellyel — a názáreti Jézus útján haladva — a reformátorok ajándékozták meg *újból* az emberiséget.

E *hit* tartalmát, életet adott az elárvult, kiszikkadt emberi lelkeknek s azokat céltudatosan szépre, jóra, nemesre nevelte s a hétköznapiaság szürke porából kiemelve, a fenkölttség érzetével töltötte be, — lélekidomító erejénél fogva pedig, az élet gyarló küzdelmeivel szemben is megacélozta.

Ma, e történelmi nagy időkben, a nemzeti öncélúságok hajnalhasadásakor, nem a reformáció négy évszázados fénysugarai yillannak-e át a ködpárás láthatáron?

Nem a régi hit megújhódva ébred-e az új fiatal lelkekben? Nem ez ihleti-e meg ma a tömegmilliókat is?

Az a *hit*, amely a szeretet örök, kiapadhatatlan forrásából, az Úr Jézus Krisztus szívéből sugárzik ki s amely immár közel kétezer éve járja e földön kálváriáját, amelynek hiányában nemcsak az egyház, de az állam is mulandó, akár mint a sivatag futóhomokjába felépített hatalmas kőpiramis.

E lombhullató szomorú őszi nap, *Dávid Ferencnek*, a négy évszázados hit és lelkiismeret szabadság fenkölt lelkű apostolának és *gróf Tisza Istvánnak*, évszázadunk egyik legnagyobb magyarjának mártir halálát hívja emlékezetünkbe, akiknek nagy emberi lelkében lakozó törhetetlen, mély keresztényi *hite* és az *örök igazság* tántoríthatatlan vallása, a reformáció méltó apoteozisa.

A reformáció mai magasztos egyházi ünnepélye tanubizonysága annak, hogy a három protestáns testvér egyház ma is, mint évszázadokkal ezelőtt vallásban és benső érzésben egységes, *hitében*, mint a gránitszikla, szilárd és törhetetlen s megingathatatlanul és tökéletesen tölti be itt e földön az Úr Jézus Krisztustól származó

örök isteni elhívását, melynek gyakorlásánál és céltudatos vezetésénél reformátorai szívéből *újból* kivirágzott *krisztusi szeretet* s mártiromságai-
kiből fakadt áldozatos lemondás, egyházaink részére az *örökkévalóság* útját jelző *iránytű*.

Mi pedig, mélyen tisztelt ünnepi közönség, ez iránytű által jelzett röggös úton görnyedten haladva, ha kilépünk néhány perc múlva innét, az élet útján újból — a szomorúan reánk boruló, csillagtalan magyar éjbe, emelkedjünk fel lélekben az idők folyamán már-már eszményé finomult nagy reformátorokhoz s az *ő apostoli* lelkükben fogant s évszázadok óta átvilágító *hitsugarak* hadd melegítsék át és hevítsék a jelenkor zordon sivárságában már-már megdermedő kebleinket és szívünkben az *örök élet* és azt kiegészítő *örök igazság* érzetét újból felgyújtva, e *hitsugarak* vezessenek minket egy szebb, jobb és boldogabb *magyar jövő elé!!!*

dr. vitéz Kozma György

János Zsigmond erdélyi fejedelem életét és jellemrajzát megírta Szentmártoni Kálmán keresztúri h. igazgató. A munka az Unit Irodalmi Társaság pályázatán díjat nyert s most mint a Társaság kiadványa fog karácsonyra megjelenni tizenhat ív terjedelemben, a fejedelem arcképével és címerével. Ez az első alkalom, hogy egyházunk nagy védője és törvényes jogainak törvénybeiktatója kilép a mult ködös homályából és közönségünk ismeretvilágában helyet kér. Bizony nagyon ránk fér, hogy multunk nagy szellemeivel megismerkedjünk, mert minden nagy gondolat akkor lesz öntudatos, ha a multját jól ismeri. A munka előfizetési ára 4 pengő. Előfizetési íveket számos példányban küldte szét Ferencz József missziói h. lelkész, akihez minden megrendelés és pénz küldendő. Meg lehet előfizetésben rendelni lelkészi hivatalunkban is a pénztárosnál kitett előfizetési íven, vagy pedig az Unit. Iratmisszió vezetőjénél (V., Koháry-u. 4.)

Csiki Gábor dr. kormányfőtanácsos. Az Unitárius Misszió ház vezető lelkészét; dr. Csiki Gábort a kormányzó a magyar kormány előterjesztésére m. kir. kormányfőtanácsostossá nevezte ki. A magas helyről jövő kitüntetés közéleti érdemeiért és az angol-szász államokban összekötő munkáért nyerte el a kitüntetést, akinek öröméhez mi is — mint jó magyarok kik a Trianoni láncok béklyóiban nyögünk — szívesen csatlakozunk azzal a reménységgel, hogy ez a munka nem fogja hatását veszteni s édes hazánk ismét megtalálja helyét a nap alatt.

Csiki Gábor dr. kitüntetése alkalmából a Misszió Ház templomában nov. 9-én díszgyűlés volt s azt vacsora követte a Misszió Ház szeretetvendégség termében. Erről a következő számunkban hozunk hírt.

A JÖVŐ UTJAIN.

JELENÜNK ÉS JÖVŐNK.

Az Unitárius Értesítő augusztus-szeptember-havi számában megjelent lelkes felhívást a Debrecenben létesítendő rendes lelkészi állásra vonatkozóan minden unitárius hitrokon készséggel teszi magáévá. Ha élni, fejlődni, növekedni akarunk, mást nem tehetünk, mint szaporítjuk az őrállók számát és lehetőleg minden központra állítunk hivatásos képviselőt, igehirdetőt, ki ébren tudja tartani azt a szent tüzet, amit magunkal hoztunk a vallásszabadság honából. Igaz lelki örömmel vennők mindnyájan tudomásul, hogy új vérkeringés indul meg egyházunkban. 700 unitárius lélek összeolvadása, egyházközségbe való tömörülése a magyarországi unitárius megújítást nagy eredményekkel szolgálhatná. Ennek a gondolatnak nem szabad elaludnia. A megvalósítás nem lehetetlen, ha minden erőnkkel, minden tehetségünkkel, lelkesedésünkkel akarjuk. Egy egész ország rész unitáriusainak készítenénk egy lelki tűzhelyet, ahonnan mindenki elvihetne egy-egy parazsat otthonába.

Éreznünk kell, hogy a jövő unitárius egyházának mi rakjuk le az alapját ebben a csonka hazában, de mi is ássuk meg a sírját, ha szervezetlenségünkkel, lágy melegségünkkel fel nem hagyunk. A hívek lelki gondozásában bizonyos rendnek, tervszerűségnek kell érvényesülnie, mert különben ismétlődni fognak azok a szomorú esetek, hogy a pár évig fennálló filiák elenyésznek.

Éreznie kell minden szétszórtan lakó híveinknek, hogy az ő sorsa, körülményei érdeklik az egyház vezetőit s legalább a lelkipásztorokon át olyan szoros érintkezést tarthat fenn hitrokonaival, amiből legalább erkölcsi haszna származik. *A nagyobb családhoz való tartozás érzése felkelti az áldozatkészséget, a gyakoribb érintkezés szorosabbá fűzi a hitrokoni köteleket.*

Ha nem vetünk, nem aratunk. A lélek szántóföldjét éppen úgy kell munkálni, mint a földműves szokta. Az egy-két évben végzett szántás után keveset teremne a föld is.

Lehet, hogy volnának olyan híveink is, akik mindjárt az első hívó szót nem értenék meg, de a nagy többség lelki örömmel venné, ha egy-egy ünnepen az ő lelkében is megcsendülhetnének a mi Istenünk jóságát hirdető harangok.

A szellemi kincsek birtokában nem megoldhatatlan az anyagi kérdés sem. Az egyházi adózást nem lehet, nem szabad mindenkinek tetszésére bízni. Végre kell hajtani azoknál, akik

az állami adó után erre kötelezettek. Lehetetlen hogy az eredmény ne lenne megfelelő. „Nem fizetünk“ jelszóval nem lehet egyházat fenntartani. Ne legyen unitárius senki azért, mert ez a legolcsóbb. Akik pedig szívvel-lélekkel és áldozatkészséggel készek fenntartani az egyházat, azoknak adjunk meg minden lehető gondozást.

Hisszük, hogy elszórtan élő híveink is igazat adnak nekünk abban, hogy az unitárius öntudat nevelésében a hozzájuk közelebb lakó, velük gyakran érintkező lelkész megtalálná áldásos munkája eredményét. Hisszük, hogy az unitárius ifjúság nevelésében, hitoktatásában is jövőre kiható lenne, ha lelkészeivel személyes érintkezésben is szívhatná magába hitünk igazságait.

Sok felnőtt unitárius ifjunkt van, aki soha nem is látta a saját lelkészét és unitárius Istentiszteleten nem vett részt. Hogy várjunk azoktól építő munkát a jövőben?

A debreceni körlelkészség felállítása égetően szükséges. De szükséges az ország másik részén, a Dunántúlon is a cura pastoralis intenzívebb gyakorlása. Hivatalosan az összes hívek ez ország részen Polgárdihoz tartoznak, de éppen Polgárdiról gondozhatók legnehezebben, azért éreszen minden jóakarat mellett is számtalanszor megtörténik, hogy híveink éveikig nem vehetnek részt unitárius istentiszteleten. Mindig több a kárunkra kötött reverzális, mind jobban idegenednek el tőlünk még azok is, akik drága emlékeket őriznek azokból a fehérre meszelt kis templomokból, ahol első imádságukat tanulták.

Mind többen vannak azok a műkedvelő unitáriusok, akik soha semmiféle terhet nem vállalnak s bizonyos szervezet hiányában nem is tudják, hogy melyik lelkész gondozása alá tartoznának.

A Dunántújon már egyszer kibontott unitárius lobogót pedig behajtanunk nem szabad. A megkezdett munkát nem lehet abbahagyni.

Polgárdi életképtelen, de a többi kevesebb lélekszámmal bíró falvakkal együtt gondoskodható volna Budapestről. Mint a Dunántúl körlelkésze állandó összeköttetést tarthatna fenn az összes hívekkel az a lelkész, aki a budai részen lakva kellő vasuti összeköttetés folytán látogatná a szétszórtan lakó híveinket.

A kérdés nem megoldhatatlan, mert a polgárdi államsegélynek a budai részen lakó lelkész részére való biztosítása a pénzügyi hatóságok részéről sem volna kivihetetlen, mert nem jelentene újabb megterhelést.

Érezzük, hogy ma szükségünk van minden lehető elkövetni egyházunk fennmaradása, meg-

Két esztendő mérlege.

erősödése biztosítására. Érezzük, hogy eljött az idő, mikor fel kell hívnunk hiveinket. Mutasd meg a te hitedet cselekedeteidből. Mutasd meg, hogy unitárius vagy nem kényszerből, nem törvény szerint, hanem lelked, szíved szerint való áldozatból.

És eljött az idő, hogy csak azokat számoljuk hiveink közé, akik nemcsak törvény szerint, hanem érzésben, tetteikben is unitáriusok.

S míg „a jelennek búját édesítvén” egy erős, életképes egyházzal álmodozunk, olvassuk „A budapesti egyházközség gazdasági célkitűzése” cím alatt, hogy papváltás esetén „a szomorúságot jelentő leépítés gondolata feltétlenül előtérbe fog kerülni”

A legnagyobb lélekszámmal és vagyont érő ingatlanokkal rendelkező egyházközség leépít. Mi lesz akkor az egészen vagyontalan és nagyon csekély létszámú gyülekezetekkel?

Lehet-e reményünk arra, hogy megerősödünk? *Ha tovább is késlekedünk, egészen bizonyos, hogy elsorvadunk.*

Ne áltassuk magunkat azzal, hogy az unitárius hiteszme győzni fog rajtunk kívül is! Nekünk a csonkaországi unitáriusoknak nem megtartani, hanem megnagyobbítani kötelességünk a boldogabb időkben is legkisebb egyházkört. Ez a kör ma sokkal többet képvisel, mint húsz évvel ezelőtt. Helyettesít egy egyházat.

Építsük ki azokat az állomásokat, amelyek új unitárius életet jelentenek!

A kivitel nem lehetetlen, ha akarjuk!

Spectator.

Bibliai naptár,

Jézus születésének emlékünnepe felé közeledünk Jézus születését megelőző hosszú évezredek hangulatának és üdvvárásának emlékét idézi fel az az időszak, amit úgy neveznek: advent (adventus Domini — az Úr eljövetele). Igyekezünk a várakozó korok sejtelmes, nehéz érzésvilágába belelélni magunkat s így olvasni az ószövetségi profeciákat, Jézus jövetelének előhírnökeit:

- nov. 16.—18. Ézsaiás 40 r. 1—11 v.
- nov. 19.—22. Ézsaiás 42 r. 1—10 v.
- nov. 23.—25. Ézsaiás 44 r. 21—28 v.
- nov. 26.—29. Ézsaiás 55 r.
- nov. 30.—dec. 2. Ézsaiás 58 r.
- dec. 3.—6. Ézsaiás 65 r. 17—25 v.
- dec. 7.—9. Ézsaiás 63 r. 15—19 v.
- dec. 10.—13. Ézsaiás 66 r. 1—4 v.
- dec. 14.—16. Ézsaiás 35 r.
- dec. 17.—20. Ézsaiás 11 r. 1—9 v.
- dec. 21.—23. Ézsaiás 9 r. 2—7 v.

Készüljünk megtisztult érzelmekkel Jézus születéséért méltó megünneplésére. A lelki érzéseket váltsuk jó cselekedetekben valóra!

Álljunk meg egy pillanatra ebben a nagy életrohamban és egyszerű szavakkal hadd jegyezzük föl az unitárius lélek kalendáriumának lapjaira a mi csöndes évfordulónk zajtalan ünnepét is. Két esztendővel ezelőtt a nőszövetség egyik ülésén lelkes unitárius székely asszony szívéből szakadt ki a gondolat: *varázsoljuk vissza az elvesztett szülői otthon áldott melegét Erdélyből ideszakadt diákjaink didergő életébe.* Az erdélyi székely ősök nemes hagyománya: minden áldozatot meghozni a tanuló székely fiu érdekében. Régi idők kedves képe rajzolt föl annak a lelkes unitárius asszonytestvérünknek a lelkében, amikor a diákvacsora akció gondolatát a kivitel mai formájában fölvetette. Kolozsvárott, Keresztúron, alig volt hajdan unitárius család, ahol egy-két kosztos kis diák csizmáskája ebéd és vacsora idején be nem kocogott volna a meghitt, vendéglátó ház küszöbén. Istenem! Milyen boldogság is volt az! Ahol a családban több gyermek volt, ott egy kis diáknak mindig akadt porciója, ahol még egy sem volt, hát ott aztán még inkább kedvében jártak a kis vendégnek, hisz a jó Isten küldötte őt valaki helyett, aki ugyanis olyan nagyon-nagyon hiányzott a kedves család asztala mellől.

Ezeknek a kedves családi hagyományoknak nyomán indult el a mi *diákvacsora akciónk is* a maga hódító útjára! A fővárosi viszonyok természetesen utját szegték annak, hogy ezt a gondolatot a maga hajdani patriarchalis formájában valósíthassuk meg. Unitárius asszonytestvéreink azonban módot találtak arra, hogy diák fiaink a gondoskodó anyai szív melegét is érezhessék. Maguk látogatnak el a Rákos utcai szeretetvendégség termébe, hogy az édesanya szeretetével készíthessenek meleg vacsorát vendégszolgálatuknak. Most, hogy két esztendő fordulójához érkezünk, úgy gondoljuk e mellett az évforduló mellett nem mehetünk el szóval. Mennyi aggodalom, töprengés az elindulásnál, mennyi hit, bizalom, boldog öröm az elért eredmény, a nem várt siker, a valóra vált remény beteljesedésén. Mi unitárius asszonyok, mindannyian érezzük, hogy ezzel a mozgalommal nem a testet, de azt a *bió, unitárius lelket* juttatunk meleg táplálékhoz, amelyik az ősi székely unitárius erények kincseskamrája kell, hogy maradjon, itt az alföldi homok világában is. Érezzük azt is, hogy az áldozattal, amit az unitárius társadalom az elmúlt két esztendő alatt ebben a vonatkozásban is hozott, *mi bio, bizakodó unitárius anyák lettünk gazdagabbak.* A mi mozgalmunk a tulnyomórészben középosztálybeli társadalmunk legválságosabb óráiban kelt életre, s talán épen azért vett diadalt minden akadályon, mert minden testvérünk lelkének mélyén, ott izzik láthatatlan betűkkel a nagy memento: *unitárius élet — áldozatos élet!* — Az elmúlt két esztendő eredményei felbátorítanak bennünket arra, hogy bizzunk a harmadik és az utána következő esztendők biztos sikerében is.

Az akció részletmunkájáról az Unitáris Értesítő febr. 15-i számában számoltunk be utoljára. 1932—33-ik évben 105 diákvacsora készült. Egy-egy vacsorán 25 diák vett részt. Febr. 1-ig beszámoltunk a nemesszívi adakozók névsorával. Febr. 1-től a köv. adományok érkeztek a nőszövetség diákvacsora akciójára: vitéz Kozma Ferencné 50 P, Unit. Miszió Ház 36 P, Józán Miklósné 30 P, Péterffy Gyuláné 20 P, Zsakó Andorné 20 P, Hegyi Gyuláné

10 P, dr. Iván László 10 P, Ismeretlen adakozó 10 P, Dimény Mózesné 6 P, öz. Nyiredy Jenőné 5 P, öz. Arlow Viktorné 5 P, Török Kálmánné 5 P, Péch Aladárné 5 P, Rákóczy Béláné 5 P, összesen 207 P. Természetbeni vacsorát adományoztak huszonöt diák részére három alkalommal: dr. Mikó Ferencné, öz. dr. Nyirő Gézané és dr. Benczédi Lászlóné, Szabó Dénesné. Két diákvacsorát adományozott: dr. Koncz Lajosné. Egy diákvacsorát: Buzogány Anna, dr. Csiki Gáborné, dr. Molcsányi Gyuláné, Barabás Istvánné és vitéz Nyiredy Gézané.

Az 1932—33-ik évben 2625 adag került kiosztásra, melynek értéke szerényen számítva 1310 P. Két év alatt 5325 adag diákvacsorát osztottunk ki, értéke körülbelül 2700 P. A vacsora készítéshez a gázfogyasztást a Missió Ház áldozatkészsége révén kaptuk. A vacsorák elkészítése körül kifejtett buzgóságukért Szilágyi Lászlóné, Varga Istvánné és Belovári Istvánné tagtársunkat illeti köszönet. Ugy szintén Berei Bertát, aki a Nőszövetségnek nagy segítségére volt nehéz munkájában.

Október 15-én kezdtük meg ez évi munkánkat az alább felsorolt nemesszívű adományozók segítségével: br. Dániel Gábor 30 P, Unit. Missió Ház 20 P, vitéz Kozma Ferencné 10 P, Dr. Mikó Gáborné 10 P, Józán Miklósné 10 P, Rend Domokosné 5 P és öz. Arlow Viktorné 5 P. Természetbeni vacsorát adományoztak 22 diák részére: Dr. Mikó Ferencné és vitéz Nyiredy Gézané. László Domokos 2 nyulat és Nadányi halkereskedő halat juttatott diákjainknak. — „A jószívű adakozót szereti az Ur!”

vitéz Nyiredy Gézané

Az erdélyi ifjusági konferencia.

A mi szemünk mindig ott van azoknál, kik Dávid Ferenc földjén lengetik tengernyi küzdelmek közepette az unitarizmus zászlaját.

A nehézségek feltornyosulása az, ami küzdeni tanít s a küzdelem, ami megerősít.

Ez, amit mi, az itteni porszemnyi unitárius ifjuság, az erdélyi maroknyitól a Kökös—Szentivánlaborfalvi (Háromszék-vm.) konferencián megtanulhattunk.

Nem először járt már lent a mi figyelő szemünk látni és tanulni az erdélyi konferenciákon, hiszen ez már a hatodik nyári konferenciája volt a Dávid Ferenc Egylet Körei Egyetemes Szervezetének. A lelkész, a tanító, az egyetemi hallgató, az iparos, kereskedő és a gazdaiifjak, leányok, kéz kezet fogó, fáradtságot és akadályt nem ismerő küzdelme ez a kétszeres kisebbségi sors akadályai között az egy Istenben vetett erős hit alapján a magyarságért, a magyar névért, a magyar kulturáért.

Augusztus 24-től 27-ig két kis székely falu tárta fel vendégszerető kapuit a kolozsvári, aranyosvidéki, székelyföldi s a bércek legtávolabbi sarkaiból találkozóra, szinte tragikus találkozóra gyűlő fiatalság előtt.

Az élet gerincet és fokozatos küzdelmet kívánó mai napjai szembeállították az erdélyi ifjuságunkat is a nagy kérdésekkel és a nagy feladatokkal. Ha van fokozottabb mérték, úgy az az ottani helyzetben a magyarországgal szemben fennáll és kimutatható.

Az ifju lélek nagy tanácstalansága, az elébe néző nehéz napok előtt a mindennapi kenyér küzdelmének szürke csataterén: a megélhetés („Szövetkezeti kérdés“ c. előadás Benedek Gábortól) az egymásra halmozódó világnézetekben a tanácstalanság s a lélek mélyéről fakadó Isten keresés („Unitárius hit, öntudat és jövőnk“ Lőrinczy Dénestől) az ifjuság individualizmusából kollektívizmus felé vivő ön-

maga keresése az egyesülésben, a válvetett munkában (Az ifjusági mozgalom a jelenben. Lőrinczy Gézáttól) mindazok, miket görnyedten vagy egyenes vállal magán hord a magyarországi ifjuság is, bármely felekezethez tartozzon is.

De Erdélyben még ott van a kisebbségi sors nehézségei között megörzendő fajiság kérdése is. A magyar szó, magyar kultúra ápolása, fenntartása és erősítése. A legtöbb erőt, fáradtságot kívánó nemzeti misszió, amin keresztül él, fejlődik és halad az unitarizmus. Magyar ember magyar szóval hirdeti az ígét. És e három a tiszta egy Isten hívésben mutatja előttük az utat a jövő felé, hol valamikor vezetniök kell.

A feladatokkal való bátor szembenézést, küzdeni akarást s a maguk feladatai között is felénk forduló szeretetüket láttuk. Talán fájt egy kicsit, hogy széthuzást is játtunk, de ez ott is ma már muló jelenségnek látszik. Későbbi időkre kiható káros hatását talán illetéktelenek is vagyunk hangoztatni.

Az egész konferencia előadásaival és vitáival a kulturális felkészültség jegyét viselte magán. A szellemi vezetés később sem fog szégyent vallani s épen ezért a konferenciákon nagyobb figyelmet kellene tanusítani a falvak fiatalságával szemben.

A jövőbe vetett biztos hittel, itthon is megszivlendő tanácsokkal, a küzdő, de rügyező élet látásával gazdagodtunk a szentivánlaborfalvi konferencián. Fáradozásaikra eredményességet kívánunk!

Sz. I. J.

Ifjusági téli konferencia.

Mindazok, akik nincsenek szoros kapcsolatban az unitárius ifjuság törekvéseivel és munkájával s csak e lap hasábjairól ismerik az ifjuság életét, bizonyára jóleső érzéssel vették tudomásul annak idején a dunabogdányi konferenciáról közölt beszámolót. De lehet, hogy azóta el is felejtkeztek róla. Pedig a konferencia több volt mint egy sablonos ifjusági megmozdulás és nem is fejeződött be ott a Duna partján. A konferencia eszmekörében új perspektívák nyíltak az ifjuság előtt s egyöntetű elhatározással fogadták a résztvevők, hogy szorosan hozzákapcsolódnak egyházi életünkhöz s annak kiépítéséből részt kérnek maguknak. Az öntudatraébredés nem is hagyja tovább télenségben az embert, fenséges nyugtalansággal üzi, sarkalja mindig új munkára, új feladatok megoldására. Ez a titka annak, hogy a konferencia ifjusága Dunabogdányban nem fejezte be a munkát. Ott csak ráeszmélt, de ezután akarja megélni hivatását. Akkor elhatározta s azóta hűségesen gyakorolja az intenzivebb templombajarást. Havonta kétszer összejön a Koháry uccában s testületileg vesz részt az istentiszteleten és utána közös megbeszélés keretében foglalkozik az egyházi élet kérdéseivel. Ezekben a kéthetenként megújuló konferenciákon vetődtek fel a következő problémák. Miért nem tudja megoldani egyházunk vezetősége Budapesten az oly égetően sürgős diakonissza kérdést? Az anyagi feltételek hiánya nem lehet elég indok e kérdés elnapolására. Hihetetlen, hogy társadalmi uton ne lehetne megteremtteni az anyagi bázist, bármilyen szegények is vagyunk. Milyen lehetne a külföldi és az erdélyi unitárius ifjusággal a kapcsolatot felvenni, ébrentartani és kimélyíteni? Hogyan lehetne a csonka haza unitárius ifjuságát megszervezni és a konferencia gondolatköréhez hozzáfűzni? Hogyan kellene a harmincévesek generációját az egyházunk vérkeringésébe beleállítani, hogy összekötő kapocs legyen az

egyházunk vezetősége és az ifjuság között. A gazdasági nehézségeink mellett sokkal nagyobb bajnak látja az ifjuság azt, hogy az unitárius közéletből hiányzik az igazi vallásos hit és a tiszta öntudatosság. Pedig hit nélkül reménytelen és meddő ma minden küzdelem.

Még a gazdasági és vagyoni kérdéseinket sem tudjuk megoldani, ha nem hiszünk azok megoldhatóságában. Az unitárius öntudat erősödése fokozná és sikeresebbé tenné az egyházi adózást éppúgy mint a templombajarást, Világproblémák kohójában izzik az emberiség s ezekben az időkben langyos hitű, félig meleg áldozatkésztségű és közömbös öntudatosságú hivekkel nem lehet egyházat fenntartani, még kevésbé lehet jövőt építeni.

Legutóbb okt. 31-én este a Misszió Ház templomában és gyülekezeti termében gyűlt össze a konferencia ifjusága. Örvendetes jelenség volt, hogy ez alkalommal a régi tagok mellett már új tagokat is láthatunk, de sajnos csak az ifjabb korosztályból. A harmincas generáció a szétküldött meghívókat langyos unitáriussággal fogadta. Ott volt közöttünk Kolozsvárról Gyallay Pap Domokos, egykori tanárunk, aki reámutatott arra, hogy ők otthon elveszítették a harmincasokat és tőlünk kérik számon őket. A vidéki szórványok ifjuságát — mondotta — ahova személyesen nehéz eljutni, levélben keressük meg és hívjuk csatlakozásra azt minél szélesebb körben tudjuk terjeszteni a megmozdulást, annál egészségesebb lesz és biztosabb jövőt ígér. *Elbatároztuk egy téli konferencia megrendezését a karácsonyi vakáció jolyamán,* amikor az eddigi probléma körünket ki fogjuk bővíteni a középiskolás ifjuság intenzivebb vallásos nevelésének kérdésével, mert a serdülő ifjuságot nem lehet és nem is szabad magárah gnyi, hogy legtöbbször a véletlen útján kapjon a nehéz kérdésekben felvilágosítást. Napirendre hozzuk a vallásos öntudat ápolását és szakszerű előadások után meg akarjuk vitatni és ism. rni az unitárius hit világát. A téli konferenciákra föl akarjuk hozni a vidéki szórványok unitárius ifjuságának egy-egy képviselőjét s erre igyekszünk anyagi fedezetet biztosítani. Összeköttetést kerestünk már az erdélyi ifjuság hivatalos lapjának, a „Kévekötés”-nek a szerkesztőségével. A lapot magunk között igyekszünk terjeszteni s rajtuk kívül hiveinkből más előfizetőket is szerezni. Ez ifjusági lapot az itteni és ottani ifjuság gondolatának és problémáinak szócsövévé tesszük s mint közöttünk élő kapcsolatot szeretettel fölkaroljuk. A sorainkból már kinőtt, de az egyházi életbe még be nem kapcsolódott hittestvéreinket személyesen akarjuk fölkeresni rövid időn belül és igyekszünk őket is intenzív munkára serkenteni. Különös gondot igyekszünk fordítani a velünk egykoru iparos és kereskedő vagy munkás ifjuság megszervezésére. Bele akarjuk illeszteni őket is ebbe a gondolatkörbe és munkaközösségbe, hogy a konferencia világa egységes és egészséges unitárius társadalmat biztosítson a jövőre.

Vidéki lelkészeinket és szórvány gondozóinkat felhívjuk a körükben élő unitárius ifjuság mielőbbi megszervezésére. Ezek azok a gondolatok és kérdések, melyek a dunabogdányi konferencián és az azutáni megbeszéléseinken foglalkoztatták és foglalkoztatják ma is azt a 40—50 unitárius ifjút, akik okt. 31-én este a Misszió Házban egy igen kedves teaestély keretében gyűltek össze. Ezek azok a gondolatok, amelyek minket nem engednek téllenségben pihenni és amelyeket

mi sem engedünk napirendről levenni, amíg mind meg nem valósulnak. Nagy feledatok, nehéz problémák, de a mi hitünk is erősödik. És ki vállalkozhatna arra, hogy föltartóztassa az ifjuság törekvéseit, hogy ha mi már hiszünk.

Pethó István.

Halál.

Várom a Halált...
A Nagy Kaszást... a Rémet.
Várom, hogyan fog a földről elvinni:
Ölel, fojtogat, szivenszur, vagy éget?...
Vagy, — drága testvéreként
Csendben simogatja
Jéggé fagyó kezeimet!?

Várom a Halált, a Nagy Birót,
Ki jön, felettem törvényt ülni.
Halkan, szelíden fog-e a hangja megszólítani,
Vagy Bünről, — Rosszról, — Elvesztett
Életről fog vádakat felém dörögni!?!...
Vagy mellém ül, — mint rég meghalt
Áldott jó anyám tette:
Fáradt fejemet az ölébe vette
S szememről a könnyet, lelkemről a bünt
Egy forró csókkal letörölte?...

Várom a Halált, a titkos Ismerellent...
Kiről értelmem nem tud semmit.
De szívem, — Hitem annyit mégis sejdít,
Hogy nem gonosz és nem kegyetlen,
Mert jó Atyánk küldi...
A Szeretet-Isten.
S nehéz Életet, Keresztet... könnyüvé enyhít...
Mikor szobámba oson lábujjhegyen
S én behunyt szemekkel az ágyon fekszem...
Behunyt szemekkel és bezárt ajakkal
Mozdulatlan, gyönyörrel hallgatom
— Mint földre hullott érett szőlőgerezd —
Amit a halál, — ágyam szélére ülve
Mesélni kezd.
Új mesébe fog. Rólam beszél. —
Életemről, mely most mesévé lett.
Ajkam szélére mosoly szalad fel,
— Mint hegyre a gyermek, — és figyel...
S nagy csendben, figyelve hallgatom én, a Hol,
Halál meséjét... rólam... így kezdi:
Valahol... egyszer volt...

BIRÓ LAJOS.

Az Unitárius Értesítő
a megújodást akaró
unitáriusok lapja!

Harmonium avatás Pestszentlőrincen.

A Budapest környéki szórványok között időrendben a legelső volt a pestszentlőrinci. Az időrend azonban még nem kezessége az életrevalóságnak. Most a pestszentlőrinci hivek az élni akarásnak olyan biztató tanujelét adták, amely ha továbbra is erősödik, nem lesz lehetetlen a második és nagyobbik csoda sem, hogy egykor templomot is épít magának e szórvány. Az események váratlan fordulata folytán körülbelül egy évvel ezelőtt harmonium nélkül maradtunk. A szép tágas kulturházban sivár, majdnem lehangoló volt az istentiszteletünk. A rendelkezésünkre álló zongora sehogy sem tudta pótolni a harmoniumot. Mintha a zsoltárainkból kiesett volna az áhitat. Tudtuk, hogy rövidesen tenni kell valamit, de a szegénységünk olyan nagy volt, hogy szinte féltünk a kivitel gondolatától. Az őszi hálaadó istentiszteletünkön egyszerre fölfakadt a hivek lelkéből az öntudatra ébredés: Ha sehonnan sem kapunk segítséget, megérünk mi még annyit, mint egy harmonium. Istentisztelet után gyűléssé alakultunk s egyhangulag elhatároztuk, hogy a következő istentiszteletre harmoniumot veszünk. *Égeni János* szórvány gondnokunkkal megkezdtek a munkát. Házról házra menve fölkerestük az összes hiveinket. Leirhatatlan szeretettel s az ügy iránt tanusított megértéssel fogadtak mindenütt. Három hét alatt annyi megajánlást kaptunk, hogy *Czirmay György* kispesti unitárius testvérünknel megrendelhattünk egy 400 pengős harmoniumot, mely összegből ő 20 pengőt hozzájárulás címen leengedett. Megkapóan szép volt az az aggodalom, amellyel a hiveink ez idő alatt kérdezték egymástól: vajjon összegyűl-e a szükséges összeg? És összegyűlt. Okt. 29-re a harmonium is elkészült, hogy ünnepélyes Istentiszteleten *Dr. Csiki Gábor* missziói lelkész fölavathatta s átadhatta nekünk, mint a mi aggodásunk, hitünk, öntudatos unitáriusságunk és áldozatkészségünk drága gyümölcsét. Egy nyolc regiszteres, kétjátékos kis harmonium milyen parányi dolog a nagy világ méretei és eseményeihez képest. De a lelke, a szelleme s az élet, ami életre teremtette, tiszteletre és elismerésre méltó. 1933 okt. 29. örökké emlékezetes nap marad a Szentlőrinci unitárius szórvány életében. Igazi ünnepnap volt ez, amelyet mi nem tudunk elfelejteni. Telt ház volt az istentiszteleten. Jól esett hallani azokat az üdvözlő sorokat, mellyekkel ez alkalomból a főpásztor örvendező szerete-

tével köszöntötte a szórványban élő hiveit. Ugy-szintén felejthetetlenek voltak *vitéz dr. Nyiredy Géza* szivből jövő szavai, mellyekkel tolmácsolta az Igazgató Tanács üdvözlését. A nap befejezéséül este székely családi estét tartottunk a kulturházban, melynek műsorán az iskolás gyermekek szavalatokkal és énekszámokkal szerepeltek. *Szabó Gáborné* sz. ótordai Veress Jolán a „Harmonium”-ról tartott előadást. Műsor után a hivek a késő esti órákig együtt maradtak.

Külön kell megemlékeznünk *Damokos Albert* hittestvérünkről, aki a harmoniumhoz számtáblát készített s a szórványnak ajándékozta. A faszobrászművészet remeke e szép izléssel kifaragott tábla, aranyozott unitárius címerrel. Disze lehetne bármelyik templomunknak. A harmonium költségeit a következő adományokból fedeztük: *Dr. Csiki Gábor*, *Pethő István*, *Plank Modeszt*, *Szabó József* és *Szöke György* 20—20 P, *Bokor Mihály*, *Kovács András* és *Molnár István* 15—15 P, *özv. Ambrus Sándorné*, *Bakaló Simon*, *Balogh Márton*, *Damokos Albert*, *Dimény Lajos*, *Égeni János*, *Fábián Dénes*, *Feleky Gábor*, *Komlóssy Gyula*, *Kovács Jenő*, *Kovács Zoltán*, *Lukács Ferencné*, *Lőrinczy Albert*, *Marossy András*, *Szabó Gáborné*, *Székely Domokos* 10—10 P, *Bardócz Tamás* 6 P, *Bartha Sándor*, *Bertalan Albert*, *Boross Pál*, *Czirmay György*, *Hegyessy Testvérek*, *Kerekes Ferenc*, *Lengyel József*, *Lőrinczy Anna*, *Márton Géza*, *Mészáros János*, *Nagy Lajos*, *Peidl Ferencné*, *Péterffy Gyula*, *Siegel Károly*, *Simonffy András*, *Szilveszter Balázné* és *Vadas Endre* 5—5 P, *Batsik Alfonz*, *Bálint Sándor*, *Hegedüs Szilárd*, *Molnár Pál*, *vitéz Szabó Ferenc* 4—4 P, *Kocsis Józsefné* és *Vámos Józsefné* 2—2 P, *Máthé Kálmán* és *Máthé Géza* 1—1 P. A fölszentelési ünnepélyen *Czirmay Gy.* harmonium készítő hittestvérünk följánlotta, hogy a harmoniumhoz egy megfelelő széket is fog készíteni. E helyen is köszönöm a lelkesedést és az áldozatkészséget. A jó Isten áldja meg és tegye továbbra is gyümölcsözővé e szórványban a hivek lelkében élő öntudatos valóságosságot.

Pethő István
szórványgondozó lelkész.

Szent-Iványi Sándor kolozsvári lelkész egy éves amerikai tanulmányútjáról hazaérkezett s magával hozott sok értékes angol művet a theologiai könyvtár számára. **Szent-Iványi lelkész** kint lélektani tanulmányokat folytatott s most, a f. tanévtől kezdve a kolozsvári theologiai akadémiánkon lélektani előadásokat is fog tartani, mint magántanár. Üdvözljük ebben a szép új hivatásban s sok igaz lelki eredményt kívánunk.

EGYRŐL-MÁSRÓL

A lelkek adminisztrálása és az adózás

Az egyházak a lelki élet nevelői és irányítói: a lelket kell tehát az egyházban elsősorban adminisztrálni. Az irodában létesített nyilvántartások és lajstromok mind csak eszközök arra, hogy az összes hívek lelkigondozása a fővárosi szétszórtságban rendszeresen keresztül vihető legyen. Ma már eljutottunk oda, hogy a hívek összeírása lehetővé teszi a papok családi látogatását. Ez egyházi nyelven a: cura pastoralis. A hitoktatás, vasárnapi tanítás és minden lelki-gondozás a papok dolga.

Ahol a papok a hívekkel való lelki kapcsolatot meg tudják teremteni, ott az egyházért való áldozás örömteljes mozzanat. A folyó év az unitárius hívek áldozatkészségének emlékeztetes esztendeje marad. A cserkész-zászló, a jamboree, ifjúsági konferencia és a 40 éves ünnepély mind fényes bizonyosságát adták annak, hogy az erdélyi áldozatos unitárius lélek tiszteletreméltó, szép cselekedeteket vitt véghez.

Ezek bizonyosságai annak, hogy papjaink a hívekkel lelki contactusban vannak. Azonban az adakozók névsora azt is mutatja, hogy egyesek — ezek a szabályt erősítő kivételek — elég számosan vannak, akik, bár tehetnék, az adakozásoknál kimaradnak, sőt egyházi adójukat sem fizetik. Az egyenlő és arányos teherviselés erkölcsileg kötelez. Senki sem engedheti meg magának, hogy a mai nehéz gazdasági helyzetben helyette a többi hívek viseljék az egyház terhét. A múltban ez ment, de ma már nem megy! A múltban a budapesti eklézsia volt az *egyetlen*, amely adóját a hívek áldozatkészségére bízta és a közigazgatási behajtást nem vette igénybe. Ma már ez nem megy, mert a terhek megnöttek és a fizetni tudók terhét nem lehet áthárítani az úgy is mindig áldozó hívekre. Az unitárius sors-közösség az unitárius terhek közös viselésére kötelez.

A presbyterium felhatalmazást adott a három év óta hátralékos adók behajtására. Sajnos, oly nevekkal találkozunk, amelyeknek viselői az egyház jótéteményeit egykor bőségesen élvezték. A lelkészi iroda az egyházi felszólítások sorozatát teljesen eredménytelenül kimerítette. Az utolsó lépés előtt híveink lelkiismeretére apellálunk. Fizessék meg hátralékukat.

Az egyházi törvény a gondnok kötelességként megszabja (121. pont): Gondoskodik, hogy az *egyes egyháztalálkozó* által fizetendő *egyházi* és iskolai adók a pénztárba . . . a rendes időben befizettessenek és szükség esetén a politikai hatóságok segélyének igénybe vételével *behajtasanak*, illetőleg beszolgáltatassanak.

Mi a lelkeket kívánjuk elsősorban gondozni, de ahol ez nem használ és nem segít, ott a törvény ereje fog érvényesülni. Ezt az utat a komoly unitárius közvélemény is helyeselni fogja és ebben támogatásunkra lesz! *Dr. Tóth Gy.*

Az egyházban minden tiszttség kitüntetés.

Noblesse-oblige. A régi jó világban nobile officiumnak — nemesi kötelességnek mondták. Az egyén adott dísz az állásnak. Ma az állás után várnak dísz az egyesek.

Az egyházban a legkisebb állás is dísz jelent, mert a Krisztusi szeretet gyakorlati megvalósítását szolgálja.

Az egyházi — tiszteletreméltóvá lesz, ha hivatását súllyal bírónak tölti be. Más az egyházi feladata a városi eklézsiában és más falun. A városi presbyter feladata nem abban jelentkezik, hogy harangozzon, hanem, hogy az egyházközség szellemi életét növelje.

A reformatus egyházi törvény szerint: az egyháziak *kötelességeit* s hivataloskodásuk idejét a presbyterium határozza meg.

A budapesti unitárius eklézsia a presbyteriumba be nem jutott értékes tagjait akként kívánja szóhoz juttatni a presbyteriumban, hogy a pénzügyi, mérnöki, jogi s más szakszerű kérdések ellátására egyes kiváló tagjait felkéri s ekként módot is nyújt arra, hogy a kiváló szolgálatok a legközelebb presbyterséggel honoráltassanak.

Ezt szükségesnek tartottam publikálni, mert egyesek félreértették azt a kitüntetést, hogy *egyházfinak* választották meg.

Mi szeretettel akarjuk egyes híveinket az egyház feladataiban való fáradozásra bekapcsolni s ez a szeretet mindent megért, mindent megbocsát, még a félreértést is. *Dr. T. Gy.*

Keresztény Magvető. A címet sokan hallották híveink közül, azonban annak múltját és célkitűzését nem ismerik, pedig e folyóirat tartalmát minden öntudatos unitáriusnak állandóan olvasnia kellene. E csonka ország területén, ahol oly szétszórta élünk, hogy csak a rendkívüli ünnepek hoznak össze, e folyóirat volna az igazi szellemi kapocs, ha az arra erkölcsileg kötelezett unitárius híveink ezt megrendelnék. Unitárius híveink, akik igényesebb folyóiratot óhajtanak olvasni, a Keresztény Magvetőt rendeljék meg. Unitárius ügyet támogatnak, de valójában önmagoknak unitárius szellemi kincset szereznek. Dr. Tóth György az itteni gazdasági viszonyokra tekintettel az U. I. Társaságnál keresztül vitte, hogy a folyóirat előfizetése 1934. I. 1-től Csonkamagyarországon 8 pengő lesz. A szerkesztőség az előfizetők számának gyarapodását várja ettől a kedvezményes elbánástól. Az előfizetés: Országos Központi Hitelintézet Bpest: Keresztény Magvető Kolozsvar betétszámlára pénzesutalvánnyal, vagy csekkalapon eszközölhető.

A Bölöni Farkas Sándor Iparosok és Kereskedők Köre f. hó 26-án este 8 órakor IX. Rákos-u. 3. szám alatt a Missióház szeretet vendégség termében vacsorát rendez, melyre ezton is tisztelettel meghívja a testvér egyesületeket. Jelentkezéseket f. hó 22-ig kérjük a fenti címen a lelkészi hivatalba.

Köszönetnyilvánítás.

A budapesti unitárius Egyházközség főtisztelendő Józán Miklós püspöki vicárius ur lelkészi szolgálatának negyven éves évfordulója alkalmából megtartott ünnepi közgyűlés alkalmából az Egyházi Főhatóság, a főtisztelendő püspök ur, a méltóságos főgondnok urak, a teológiai, akadémia, a kolozsvári és székelykereszturi főgymnasiumok, az egyházkörök, az esperes és körü felügyelő gondnok urak, az unitárius egyházközségek részéről jött üdvözlésekért és jó kívánatokért hálás köszönetét nyilvánítja.

E felemelő diszközgyűlésen az összes magyar unitárius hívek lelki egysége nyilatkozott meg a diszes és a főváros nagysúlyu egyéneinek megtisztelő jelenléte által emelt ünnepeltetésben.

Az egyházközség meleg köszönetét nyilvánítja mindazoknak, akik ez ünnepély szép rendjét sikerét és fényét bármily csekély jóindulattal, közreműködéssel és tevékenységgel biztosítani szivesek voltak.

Atyafiságos üdvözlettel:

Budapest, 1933. nov. 8.

BARABÁS ISTVÁN DR. TÓTH GYÖRGY.
lelkész. gondnok.

Köszönetnyilvánítás. Kedves híveinknek és minden jóakaró barátunknak, akik negyvenéves szolgálati jubileumomra, érdemen felül, elhalmoztak szives figyelemmel, ajándéktárgyakkal, s szóval és írásban közel s távolból kifejezést adtak unitárius egyházunkkal szemben is együttérzésüknek, magam és enyéim nevében hálás köszönetet mondok.

Budapest, 1933 nov. 3.

Józán Miklós
lelkész-elnök
püspöki vikárius

Nagy a nyomor! Vészsirénát szeretnénk használni, hogy felébresszük azoknak a lelkét, akik még alusznak s nem veszik észre, hogy körülöttük mily borzasztó rendet vág a Nyomor, a jelennek legnagyobb Réme. Tűrhetjük, ha igazi keresztények vagyunk, hogy vi_yorogva szemünkbe ne vessenek ellenségeink s kérdezzék: hol az a nagy testvériség, amelyet a ti Mestertek hirdettek? Elviselhetjük-e, hogy nekünk legyen betevő falatunk s ugyanakkor hittestvéreink a legnagyobb nélkülözések közt éheznek? Nézzhetjük, hogy míg nekünk van rendes ruhánk, addig felebarátaink, nagyok és apró gyermekek rongyokban járjanak körülöttünk. Nem! Nem! Nem! ezerszer nem! Nem vagyunk még annyira nyomorultak, legfeljebb csak nemtörődöm közböbök. De ezek nem maradhatunk. Keresünk össze otthon mindent, használt és javításra képes ruhát és cipőt és gyorsan adjuk oda a Nőszövetségnek, hogy buzgó asszonyainknak le-

gyen elég idejük mindent rendbe hozni s a szükkölködőknek kiosztani. Ne várjuk a karácsonyt, mert itt a hideg s addig még sokat kell fázni különösen a kicsinyeknek. Kétszer ad, aki gyorsan ad!

Az Igazgató Tanács f. évi október 27.-én Mikó Ferenc főgondnok h. elnöklésével évnegyedi rendes ülést tartott. Mikó Ferenc elnöki megnyitása során rendkívül meleg szavakkal emlékezett meg Józán Miklós püspöki vikárius 40 évi lelkészi jubileumáról. Az elnöki uton elintézt ügyek ismertetése után foglalkozott az Igazgató Tanács a füzesgyarmati egyházközség kölcsönügyével, a körü közgyűlésnek a reverzálisok ügyében történt állásfoglalásával és hitvallásunk egységes szövegének megállapításával. A Missió-Ház jelentése és a templomház generális javítási ügyének tárgyalása után elfogadta az ülés Barabás Istvánnak a „Miatyánk“ egységes szövegének megállapítása és Nyiredy Gézának az Igazgató Tanács kiegészítése iránt előterjesztett indítványait, s elhatározta, hogy azokat az E. K. Tanácshoz terjeszti fel.

A kebli tanács s azt megelőzőleg a gazdasági bizottság október 30-án tárgyalta a templomház tatarozásának ügyét. A beérkezett ajánlatok közül a legolcsóbbat kiválasztva, akik ellen megbízhatóság szempontjából kifogás nem lehet, a renoválást a legszükségesebbre szorítva, a tatarozásra 14.000 P hitelkeretre van szükség. Ezt az összeget az egyházközség kölcsönrel kell, hogy fedezze. Tekintettel arra, hogy a javítások jó része sürgős és leginkább az, hogy most egy rövid ideig még igénybevehető a modernizálási adókedvezmény, kénytelen az egyházközség a javításokat elvégeztetni.

Ujból kénytelenek vagyunk figyelmeztetni egyháztagjainkat és olvasóinkat, hogy az egyházzal szemben való kötelességüknek igyekezzenek pénzbelileg is eleget tenni, mert az egyház fennmaradásáért és zökkenésnélküli munkásságáért mindnyájan egyenlően felelősek vagyunk.

Kebli Tanács ülés lesz december 1-én budapest egyházközségünkben. Ezt megelőzőleg november utolsó napjaiban bizottsági ülések. A hivatalos részben közölt meghívóra felhívjuk a kebli tanácsosok figyelmét.

A reformáció ünnepét méltó keretek közt ülte meg budapesti egyházközségünk. A koháry-utcai zsufozásig megtelt templomban délelőtt 11 órakor volt Istentisztelet, melyen *Bartók Géza* polgárdi lelkész mondott szép, költő lendületű beszédet. Este 7 órakor a vigadói ünnepen unitárius egyházunkat dr. Kozma György körü f. ü. gondnok képviselte, akinek beszéde lapunk más helyén olvasható. Ugyancsak este 6 órakor volt a Misszió Házban az érdeklődők számára egy ünnepély, melyen *Pethő István* imádkozott és *Ferencz József* tartott a protestantizmus mai feladatairól felolvasást. A Misszió házi ünnepélyt a dunabogdányi ifjusági konferenciások teaestje követte, amelyen *Maksay László* tartott beszámolót a jelenkor hívő gondolkodásáról és íróiról. A teaestélyen több felszólalás volt, amelynek keretében a karácsonyi szünetben tartandó téli konferencia lehetőségeit és annak tárgykörét beszéltek meg az ifjak.

A Heltai Gáspár bibliakör november 23-án és december 7-én tartja összejöveteleit pontosan este hét órakor a Koháry-utcai lelkészi irodán. A bibliakör tagjainak figyelmét felhívjuk a lapunkban közölt bibliai naptárra.

Az Unitárius Nőszövetség hírei. Dec. első felében, karácsonyi segélyezésünk javára műsoros estélyt rendezünk, melyre már ezuttal felhívjuk kedves atyánkfiai-nak szives figyelmét.

Kérjük az Unitárius Nőszövetség tagjait, hogy hát-
ralékos tagdíjukat megfizetni sziveskedjenek, nem külön-
ben, hogy használt cipő, ruhaneművel, melegtakaróval
siessenek szegényeink megsegítésére.

Ügyes, szorgalmas, jómagaviseletű leányka részére
gyermek mellé, vagy kisebb háztartásban helyet kere-
sünk — szerény díjazás, de jó bánásmód ellenében.

Kérjük tagjainkat, hogy a Heltai G. bibliakör áhita-
tain minél nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek.

Egyházi-énekgyakorlási órákat tartunk
minden szombaton d. u. 6 órakor a Koháry-u. tanács-
termünkben. Kérjük kedves Híveinket: nőket, férfiakat,
időseket, férfiakat jegyezzék be az időpontot naptárunkba!
Jöjjenek el mindig — mikor idejük engedi — hogy dicsér-
jük az Urat szép énekszóban. Jöjjenek el saját maguk
gyönyörűségére, de még inkább azon nemes célért, hogy
istentiszteletünket az együttes ének szépségével emeljük s
áhitatunkat fokozzuk. Templomunk körzetében lakó tanuló
ifjainkat a szülők és a hitoktatók útján is felhívjuk: Jöjje-
nek! — Az ének az áhítatos szív egyik legszebb megnyil-
vánulása. Szeressünk énekelni. Kapcsolódjunk be az együt-
tes ének felemelő, lelket gyönyörködtető s Isten magasztaló
dicsőítésébe.

Közös adventi áhítatot tartunk Rákos-u.
templomunkban, d. u. 6. órai kezdettel, amikor
is az egységes sorrendre való tekintettel a Ko-
háry-u. templomban nem lesz templomozás. Az
elmélkedés tárgya: Jézus személyisége: nov.
26. Jézus személyisége a családban — dr. Csiki
Gábor. Dec. 3. Jézus személyisége a társadalom-
ban — Ferencz József. Dec. 10. Jézus személyi-
isége a gyülekezetben — Józán Miklós. Dec. 17.
Jézus személyisége a nemzeti életben — Pethő
István. Minden hívünket, aki szeretettel és alá-
zattal várja lelkében a megszülető Krisztust, aki
kellőképen akar előkészülni a karácsonyi szere-
tet befogadására, hívünk és várunk.

Az Unitárius Misszió Ház Bizottsága
okt. hó 18-án megtartott ülésében foglalkozott a
folyó ügyek mellett az internátusi felvételek kér-
désével. Új tagokul megválasztotta: Dimény La-
jos, dr. Gyulay Tibor, dr. Putnoky László és dr.
Veress Pál fiait. Megköszöni a könyvajándéko-
kat, foglalkozik a katonák ügyében végzett misz-
ziós munkával, s örömmel regisztrálja a vidéki
missziós munka újabb eredményeit. Az oxfordi
Manchester College-nak dr. Drummond útján
küldött megkeresésére elhatározza, hogy jelenlegi
h. lelkészét Ferenc Józsefet angliai tanulmány-
útra fogja küldeni, azzal a kötelezettséggel, hogy
tapasztalatait visszaérkezése után is jelenlegi
munkahelyén hasznosítsa.

Dávid Ferenc Egylet felolvasó estélyét
az idén is megkezdte nov. 17-én d. u. 6 órakor.
Az ünnepély középpontjában Józán Miklós viká-

rius Lutherről tartandó előadása fog állani Az
énekszámokat Jakab Irén énekművész fogja
ellátni. A többi kísérő szám is a legjobb művé-
szi kezekbe van letéve.

Brassai Sámuel Ifjusági Egyesületünk
évmegnyitó első ünnepélyét nov. hó 4-én este
tartotta meg, ahol bár sajnos kevesen, de annál
lelkesebben tettek fogadást az egyesületi gondo-
lat további ápolása mellett. Az új tisztikar: el-
nök: Ferencz József, ü. v. elnök: Szent-Iványi
József, alelnök: Gönczi Sámuel, főtitkár: Bölöni
András, titkár: Hollósy Filep Klára, jegyző:
Rajczy Mária, könyvtáros: Maksay László, ház-
nagy: Bedő Ádám, a régi szellemben kívánja to-
vább vezetni az idősebbek támogatása és tagjai
lelkes munkássága mellett az egyesületet. Erről
a helyről is kérnek mindenkit, hogy régi tarto-
zását, ha részletekben is törlessze, hogy most
másokon segíthessenek.

A Bölöni Farkas Sándor Iparosok és Kereske-
dők Köre f. hó 19-én d. e. 10 órakor IX. Rákos-u. szám
alatt tagértekezletet tart. Iparos és Kereskedő testvéreinket
kérjük, sziveskedjenek azon mindannyian megjelenni.

Bölöni Farkas Sándor Kereskedők és Iparosok
Köre legközelebbi választmányi ülését a hó utolsó vásár-
napján tartja a Rákos-u. templomozás után, 11 órakor,
ahol a tagok valamennyien részt vesznek az Istentiszteleten
s csak azután kezdik meg tanácskozásaikat.

Unitárius Katonatisztjeinkkel még szept. hó 27-én
értekezletet tartottunk. Az Unitárius Misszió Ház Bizottsága
és az Igazgató Tanács is foglalkozott a felmerült megol-
dásra váró kérdésekkel s azokat végleges m. fogalmazásra
a minisztériumba való felterjesztés előtt egy bizottságnak
kiadta. Legközelebb újra részletesebben fogunk ezzel az
égetően fontos kérdéssel foglalkozni.

Vitéz Kozma Ferenc tüzérségi szemlélő hívünket a
kormányzó m. kir. honvéd altábornaggyá nevezte ki. Amí-
dön örömmel gratulálunk a nagy kitüntetéshez legnagyobb
szeretettel köszöntjük, mint minden egyházi törekvésünk
támogatóját s kérjük, hogy nagy elfoglaltsága dacára továbbra
is maradjon meg céljaink hűséges munkásának.

Unitárius naptár. 1934. évi Unitárius Naptárunk
f. évi november 1-ső napjaiban gazdag tartalommal meg-
jelent. Szórványban, szétszórtan élő unitárius híveink is
vegyék tudomásul s egy lev. lapon tegyék meg rendelé-
süket. (Unit. Iratmisszió, V. Koháry-u. 4.)

Vidék.

Kispesti szórványunk október 15-én az
Istentisztelet végeztével gyűlést tartott, amely al-
kalommal kegyeletes érzésekkel emlékezett meg
néhai Gál Árpád polgári iskolai tanárról, aki a
szórvány első gondnoka volt. A szórványgyűlés
egyhangúlag **Szilágyi Tamás** állami iskolai tanítót
választotta meg új szórványgondnokává. Az egy-
ház új munkását szeretettel köszöntjük s kíván-
juk, hogy vigye előre azt a szent ügyet, amelyre
a hívek bizalmából elhivatást nyert.

Szilágyi Attila, a kispesti szórványgondnokunk Szi-
lágyi Tamás állami tanító fia, a József műegyetemen gé-
pésmérnöki oklevelet szerzett. Kedves atyánkfianak vala-
mint az örvendező édesapának őszintén gratulálunk.

Uj teológiai h. tanár. Az E. K. Tanács Vári Albert kollégiumi vallás tanárt, ki eddig is kapcsolatban volt a teol. akadémiával, az 1933—34. tanévre h. teol. tanárnak választotta és a teol. igazgatóság javaslatára részére a gyakorlati teol. szakcsoport tárgyainak előadását osztotta ki.

Theológiai akadémiánkon Kolozsvárt az első évfolyamra beiratkozott hét hallgató; a második évfolyamon három, a harmadikon nyolc, a negyediken hat, az ötödiken öt tanul. Adja Isten, hogy mindannyian helyet kapjanak Istenország nagy munkájának végzésében.

Kolozsvári főgimnáziumunkba 178 tanuló, a székelykeresztúriba 171 tanuló iratkozott be. A keresztúri tanulók száma az alsó osztályokban emelkedő irányú.

Gálfalvi Samu keresztúri főgimn. derék és agilis igazgatója E. K. Tanácsnak bejelentette, ezen állásáról való lemondását s betegség okán, mint tanár, 10 hónapi szabadságot kért. E. K. Tanács, mérlegelve a körülményeket, az igazgatói lemondást tudomásul vette s előterjesztést tesz az Egyházi Főtanácsnak az igazgatói állás betöltésére. Addig is Szentmártoni Kálmán tanárt bízta meg az igazgatói teendők végzésével.

Nyugalmasítások. E. K. T. szeptember 22-én tartott ülésében Kádár Lajos abásfalvi lelkésznek 44 szolgálati évvel és Útő Béla alsórákosi lelkésznek 46 szolgálati évvel nyugdíjba bocsájtását — hűséges szolgálatuk elismerése mellett — 1934. január 1-ével kezdődőleg kimondotta.

A Székelykeresztúron tartott női gazdasági és háztartási tanfolyamon részt vett 59 hallgató közül 32 unitárius, 17 református, 5 r. kath., 3 ág. ev. és 2 izr. vallású volt. Vidék szerint 25 székelykeresztúri, 14 udvarhelymegyei, 20 más megyebeli. Az általános érdeklődésre és hasznoságra való tekintettel a tanfolyam rendezése a jövő nyár folyamán is tervbe van véve.

Török István október 9.-én 71 éves korában Kisbéren elhunyt. A megboldogultban Józán Miklós püsp. vikárius és neje a sógorukat gyászolják. Áldás poraira!

özv. Duzmath Sándorné sz. Kalácska Zsuzsanna október 30.-án 80 éves korában Budapesten elhunyt. A megboldogultban Bodoczy Gábor presbiterünk felesége édesanyját gyászolja. Áldás poraira!

Pál Ferenc ny. kir. tanfelügyelő nov. 9.-én 73 éves korában Budapesten elhunyt. A megboldogult egyházunk igazgató Tanácsának tagja volt s néhány évvel ezelőtt pedig nagy buzgalommal vezette mint budapesti kebli tanácsos a hit és nevelésügyi bizottságot. Emléke legyen áldott s végzett munkája feledhetetlen!

*Nagy szükségünk van
az Ön előfizetésére is!
Kérjük küldje be
minél hamarabb!!*

Sz. 315—1933. **Meghívó.** A budapesti unitárius egyházközség Kebli Tanácsa 1933. december 1-én (péntek) délután fél 6 órakor a tanácsteremben **évnegyedi rendes ülést** tart, melyre a Tanács tagjait szeretettel meghívjuk. Budapest, 1933. november 15. *Józán Miklós s. k.* lelkész-elnök, *dr. Kozma Jenő s. k.* egyházi gondnok. *Tárgysorozat:* 1. Elnöki megnyitó. 2. Jegyzőkönyv-hitelesítő kiküldése. 3. Elnökileg elintézett és folyóügyek. 4. 1934-ik évi költségeloirányzat: V. Koháry-utca 4. és VII., Szövetség-utca 18. sz. Házak. Egyházfentartási Alap, Herceg Odescalchi Arthur alap, Sebestyén Arthur alap, Gróf Batthyány Ilona örök alapítvány, Gróf Batthyány Ilona alap, Derzsy Károly alap. 5. Nevelésügyi Bizottság jelentése. 6. Gazdasági Bizottság jelentése. 7. Általános felhívás a Lelkészi Nyugdíjintézet gyarapítására. 8. Időközben érkező ügyek. 9. Indítványok (írásban előre). **NB!** November 27-én délután fél 6 Nevelésügyi Bizottság. November 29-én fél 6 Gazdasági Bizottság. **Közgyűlésünket** 1933. december 17-én (vasárnap) *déli 12 órára* a templomba szintén egybehívjuk. Legfőbb tárgya: az 1934. évi költségvetés megállapítása és a székház általános renoválásának helyben hagyása. Erre külön is jó előre felhívjuk az adózó hívek szives figyelmét. Szavazati joga csak annak van, akinek hátraléka nincs s folyó évi tartozását is rendezte. Budapest, 1933. november 15. *Józán Miklós s. k.* lelkész-elnök, *dr. Kozma Jenő s. k.* egyházi gondnok.

Dr. TIHANYI
GYÖRGY

fogorvos rendelője
Budapest, IV., Pro-
hászka Ottokár-utca
8. szám — Ren-
del: 12-1/2 és 3-6
órák alatt. — Uni-
tárius betegeknek
kedvezmény.
ugyanott kozmetikai rendelés

Könyvek kötését

a legegyszerűbbtől a leg-
diszesebb kivitelben, jutá-
nyos árban vállal

TICHY REZSŐ

könyvkötő
IX., Mária Valéria-telep
61/359b.

Levelezőlap hívásra jövök.

Istentiszteleti sorrend december havában.

H O L	Melyik napon	Nely órában	Szolgálatot végzi
A., Templomokban:			
V. Koháry-u. 4. (ifjúsági)	3.	d.e. 11.	Pethő István
" "	10.24R26.	" "	Józan Miklós
" "	17.25.31.	" "	Barabás István
" "	31.	d.u. 6.	Barabás István
IX., Rákos-u. 3.	3.17.25.	d.e. 10.	dr. Csiki Gábor
" "	26.	" "	Józan Miklós
" "	10.24.31.	" "	Ferencz József
" "	31.	d.u. 6.	Ferencz József
B., Körzetekben:			
VI. Gömb-u. 53. el. iskola	10.	d.u. 4.	Barabás István
X. M. A. V. telep Prot. imah.	3.	" "	Ferencz József
" "	24.	d.u. 3.	dr. Csiki Gábor
C., Pestkörnyéken:			
Csepel — Templomtéri p. isk.	17.	d.e. 11.	Pethő István
Kispest — Wekerle-t. II. sz. e. isk.	17.	d.u. 4.	Ferencz József
Pszterzsébet — Erzsébet-u. e. i.	10.	" "	dr. Csiki Gábor
" "	25.	" "	Ferencz József
Psztlőrinc - Áll. Tel. - Kulturház	10.25.	d.e. 11.	Pethő István
Rákos-palota - Máv. telepi isk.	24.	d.u. 4.	Barabás István
Sashalom — Kossuth-téri el. isk.	26.	" "	Pethő István
Ujpest - Szt. István-téri polg. isk.	3.	" "	Barabás István
D., Vidéken:			
a. Debrecen — Hatvan-u. 24. Unitárius Imaház	3.	d.e. 10.	Józan Miklós
" "	26.	d.e. 10.	dr. Csiki Gábor
b., Mezőtúr — Ujvárosi áll. isk.	26.	d.e. 1/2 10.	Ferencz József
c., Dévaványa — Unit. imaház	26.	d.u. 1/2 3.	Ferencz József

NBI Aláhuzott dátumokon: Urvacsora-osztás. — Nov. 26-án és a decemberi vasárnapokon d. u. 6 órakor közös adventi áhitat a Misszió-Ház templomában. (IX., Rákos-u. 3.) Sorozatos konferenciák „Jézus személyisége” címén. Előadók: dr. Csiki Gábor, Ferencz József, Józan Miklós és Pethő István.

NBI Minden szombat este 6 órakor a Koháry-utcai tanács teremben egyházi énekpróba.

Unitárius hittestvéreknek kedvezményesen dolgozik

NAGY ÁRON
asztalosmester

VII., Károly krt. 9. Telefonhívó: 33-0-73.

Énekeskönyv,
imakönyv,
unitárius irodalom

Kapható az UNITÁRIUS
IRATMISSZIÓNÁL V. k.,
Koháry-utca 4. I. emelet,
8. — Nyitva csütörtökön
5—7, vasárnap 12—1-ig.

POSTAI SZÁLLÍTÁS 10 SZÁZALÉK FELÁRRAL.

GABOR ANTAL FATELEPE

Budapest, IX. kerület,
Remete-u. 11. szám.
Butor, épület és tűzifa
állandóan raktáron.
Telefon: 41-2-54. sz.

berde lajos

unitárius cipésmester
jutányosan vállal
minden munkát
Lakik: II., Batthyány-utca 48.
Hó- és sárcipőt is készít.

UNITÁRIUS ÉRTESITŐ

SZERKESZTŐSÉGE

ÉS

KIADÓHIVATALA

LEGJUTÁNYOSSAB-

BAN FELVESZ

H I R D E T É S E K E T